

Motion till riksdagen

1989/90:Jo11

av Sigge Godin m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Förstärkt lantbruksforskning och växtförädling för jordbruket i Norrland

Ett livskraftigt jordbruk är basen för glesbygdens näringsverksamhet och en förutsättning för att samhällsservicen skall kunna upprätthållas. Norrlandsjordbrukets förutsättningar att producera livsmedel är avgörande för landets beredskap. Jordbrukets möjligheter att upprätthålla det öppna landskapet är en förutsättning för turism och rekreation.

Det norrländska jordbruket står inför betydande svårigheter i samband med de förändringar av jordbrukspolitiken som nu diskuteras. En ytterligare försämrad konkurrenssituation kan förutses även vid en höjning av ambitionen i det särskilda prisstödet till jordbruket i Norrland.

Samtidigt utgör dessa svårigheter en utmaning att finna nya utvecklingsvägar för de norrländska produktionsföretagen och att höja produktiviteten i jordbruket i sig. Satsningar på forskning, försök och utvecklingsprojekt är av stor betydelse för att skapa en framtidstro hos jordbrukarna. Inte minst av beredskapsskäl är en långsiktig utveckling av bärkraftiga enheter angelägen.

Under senare år har riksdagen anvisat betydande belopp för sådana insatser, främst en rad utvecklingsprojekt som kan ge resultat i ett kortare perspektiv. Lantbruksstyrelsen disponerar 45 milj. kr. för budgetåret 1989/90 på anslaget B 11 "Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige" för detta ändamål. Härav har ca 6 milj. kr. avsatts för forskning och försök, främst vid SLU, Röbbäcksdalen. Innevarande budgetår är dock det sista år när denna form av stöd utgår.

Det är angeläget att stödet till lantbruksforskningen kan utökas. Det bör också utvidgas till andra forskningsområden av betydelse för det norrländska jordbrukets utveckling, bl.a. växtförädling. Samtidigt är det viktigt att ta hänsyn till att sådana insatser måste få pågå under ett antal år för att kunna bli framgångsrika.

Inte minst är utvecklingen av nya grödor som alternativ till skogsplantering av värde. För närvarande pågår ett intressant arbete med odling av fibergröda för användning i värmeverk eller cellulosaindustrin. Växten rörflen, som provats, ger tio gånger högre avkastning än om området planterats igen med skog. Framför allt med hänsyn till det öppna landskapet är det av vikt att forskningen även inom denna sektor utvecklas.

Det norrländska jordbruket har sin tyngdpunkt inom animalieproduktionen. Det är därför naturligt om insatserna inom lantbruksforskningen koncentreras till frågor som rör denna produktionsgren.

För det norrländska jordbruket är växtodlingen också av stor vikt, främst såsom bas för animalieproduktionen. Härvid är tillgången på välanpassade sorter utomordentligt viktig. Betydande framsteg har gjorts inom växtförädlingen, särskilt vid Svalöf ABs Norrlandsavdelning, men fortsatta förbättringar är angelägna.

Målet för Norrlandsförädlingen är att hos nya sorter kombinera hög avkastning, god kvalitet och goda odlingsegenskaper. Kravet på odlingssäkerhet är särskilt starkt, eftersom flertalet aktuella växtslag befinner sig nära sin odlingsgräns. Vidare skiljer sig klimat och andra odlingsbetingelser så mycket mellan olika delar av Norrland att en sort i ett växtslag som regel inte kan svara upp mot behoven i hela området. Av detta följer också att sorterna måste provas på flera platser i Norrland. Svalöf AB har därför verksamhet på Röbäcksdalen ovanför Umeå, i Lännäs i Ångermanland, på Ås utanför Östersund och i Vojakkala i Tornedalen.

För vallen, som är dominerande i växtodlingen, är bättre uthållighet av stor ekonomisk betydelse. Försöksresultat har visat att utvintring genom skador av s.k. utvintringssvampar liksom skador av isbränna och vatten kan åstadkomma årliga skördeföruster på 200 milj. kr. Förädling för ökad motståndskraft mot sådana skador är därför angelägen.

Beträffande korn har tidig mognad, frosttolerans och resistens mot vissa bladsjukdomar hög prioritet. Hos havre är tidighet och resistens mot rödsotvirus viktiga egenskaper. Foderraps angrips av den vanligt förekommande kållflugan. För potatis är tidighet i kombination med god kokkvalitet viktig. Beträffande köksväxter är urval för tidighet och anpassning i övrigt till klimat och ljusförhållanden samt resistens mot kållfluga angeläget.

Även om vallen är den största grödan i Norrland nu och framöver och växtförädlingen därför till stor del är inriktad på vallväxter, så är insatser inom övriga växtslag också angelägna. Såväl stråsäd som andra fodergrödor är värdefulla för foderförsörjningen på de enskilda lantbruksföretagen och utgör dessutom nödvändiga omväxlingsgrödor i växtföljden. Fortsatt potatisodling och etablering av nya avsalugrödor, t.ex. köksväxter, är angelägna för Norrlandsjordbruket som helhet.

Vår bedömning är att det fortsatta stödet till jordbruksforskning för Norrland bör ligga minst i nivå med det stöd som idag utgår genom åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige. För att det norrländska jordbrukets behov av nya sorter skall kunna tillgodoses menar vi också att det är angeläget att växtförädlingen kan drivas på en högre ambitionsnivå än vad SJFRs stöd medger. En förstärkning med 1,5 milj. kr. per år skulle innebära att ett större förädlingsprogram, som på ett rimligt sätt svarar mot de utmaningar som det norrländska jordbruket har att möta, kan bedrivas. Sammantaget anser vi att lantbruksforskning och växtförädling för det norrländska jordbruket bör ges ett stöd om 10 milj. kr.

I enlighet med de anförda förslagen bör riksdagen uttala att Sveriges lantbruksuniversitet och SJFR under budgetåret 1990/91 omfördelar medel till lantbruksforskning och växtförädling för det norrländska jordbruket.

Som tidigare framhållits är det viktigt att lantbruksforskning och växtförädling kan bedrivas långsiktigt. Riksdagen bör därför också uttala att de insatser som nu görs eller kan komma till stånd genom ett ökat anslag också kan påräkna ett fortsatt statligt stöd, i första hand även under budgetåren 1991/92 och 1992/93.

Mot. 1989/90
Jo11

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till lantbruksforskning och växtförädling för jordbruket i Norrland,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av långsiktighet i stödet till sådana insatser.

Stockholm den 20 mars 1990

Sigge Godin (fp)

Britta Bjelle (fp)

Isa Halvarsson (fp)

Ulla Orring (fp)

Lars De Geer (fp)

Hans Lindblad (fp)